

Posiedzenie Rady Ochrony Pracy 7 lutego 2017 r.

Choroby zawodowe i związane z pracą

Głównym tematem lutowego posiedzenia Rady Ochrony Pracy była problematyka chorób zawodowych i związanych z pracą – skali ich występowania, oceny i przeglądu obowiązujących rozwiązań prawnych oraz propozycji zmian. Informację w tej sprawie przygotował Instytut Medycyny Pracy im. prof. Jerzego Nofera w Łodzi.

Dr **Andrzej Marcinkiewicz** z IMP przypomniał, że kwestię chorób zawodowych w Polsce regulują trzy akty prawne: Kodeks pracy, Rozporządzenie Rady Ministrów z 30 czerwca 2009 r. w sprawie chorób zawodowych oraz Rozporządzenie Ministra Zdrowia z 1 sierpnia 2002 r. w sprawie sposobu dokumentowania chorób zawodowych i ich skutków. Poinformował, że dane na temat chorób zawodowych gromadzone są w Instytucie od 1971 r., w 1999 r. zostały włączone do Centralnego Rejestru Chorób Zawodowych. Od 2003 r. polskie dane o chorobach zawodowych zostały włączone do statystyki europejskiej (EUROSTAT).

Dr Marcinkiewicz przedstawił najnowsze dane epidemiologiczne za 2015 r. „Dane za 2016 r. zgodnie z wytycznymi zostaną opracowane na przełomie marca i kwietnia br.” – zastrzegł.

W 2015 r. stwierdzono ogółem 2094 przypadki chorób zawodowych, o 10,9% mniej niż w 2014 r. Współczynnik zapadalności wynosił 14,4 przypadków na 100 tys. pracujących i w stosunku do roku poprzedniego zmalał o 12,7%. Zachorowalność na choroby zawodowe w Polsce była powodowana głównie chorobami zakaźnymi i pasożytniczymi – 90% z nich stanowiły zakażenia boreliozą, pylice płuc oraz przewlekłe choroby narządu głosu. Analogicznie do lat poprzednich 61,9% ogółu zachorowań dotyczyło mężczyzn, a zdecydowana większość chorób zawodowych (91,1%) pojawiła się po minimum 10-letnim okresie pracy w kontakcie z czynnikiem, który mógł być przyczyną zachorowania i w większości (ponad 88%) dotyczyła osób w wieku 45 lat lub starszych. Najlicniejszą grupę zawodową wśród osób ze stwierdzoną chorobą zawodową stanowili robotnicy i rzemieślnicy, a największą zapadalność odnotowano w przetwórstwie przemysłowym.

Omawiając problematykę chorób pośrednio związanych z pracą, dr Marcinkiewicz zwrócił uwagę, że najczęściej są one definiowane jako choroby o złożonej etiologii, w powstawaniu których warunki pracy stanowią jeden z możliwych czynników ryzyka, wpływających na ujawnienie choroby lub pogorszenie stanu zdrowia. Są to schorzenia często występujące w populacji generalnej, określane jako „choroby cywilizacyjne”. Należą do nich m.in. choroby układu krążenia czy dolegliwości mięśniowo-szkieletowe. Problematyka chorób pośrednio związanych z pracą nie została uregulowana w polskim ustawodawstwie.

Nie zostały w sposób sformalizowany określone zasady ich diagnostyki, dokumentowania, metody zbierania i przetwarzania danych. Ale to – zastrzegł mówca – nie oznacza, braku informacji o tych chorobach w naszym prawodawstwie. Wskazał na uchwałę Sądu Najwyższego z 4 grudnia 1987 r., która stwierdza, iż „pracownik, który doznał uszczerbku na zdrowiu wskutek spowodowanej warunkami pracy choroby, nie będącej chorobą zawodową, może na mocy art. 300 Kodeksu pracy dochodzić od pracodawcy roszczeń odszkodowawczych na podstawie prawa cywilnego”.

W swoim wystąpieniu dr Marcinkiewicz mówił także o jednym z istotnych obszarów medycyny pracy jakim jest profilaktyka. Zwrócił uwagę, że w naszym systemie badania profilaktyczne są obligatoryjne. Przypomniał, że art. 229 §4 Kodeksu pracy przewiduje, iż pracodawca nie może dopuścić do pracy pracownika bez aktualnego orzeczenia lekarskiego stwierdzającego brak przeciwwskazań do pracy na określonym stanowisku w warunkach pracy opisanych w skierowaniu na badania. W Polsce ok. 12,5 mln osób podlega obowiązkowym badaniom profilaktycznym, co stanowi 78% ogółu pracującej populacji. W 2014 r. wykonano 4,5 mln badań profilaktycznych.

„Działania prozdrowotne oraz profilaktyka chorób przewlekłych, zwłaszcza cywilizacyjnych powinny być integralną częścią ochrony zdrowia pracujących w Polsce” – podkreślił dr Marcinkiewicz. W jego ocenie, zakres opieki profilaktycznej nad pracownikami powinien obejmować kompleksową ocenę stanu ich zdrowia, w tym szczególnie wczesne wykrywanie stanów chorobowych, których pacjent nie jest jeszcze świadomy i kontrolę skuteczności leczenia już zdiagnozowanych chorób przewlekłych.

W dyskusji członkowie Rady zwracali uwagę, że statystyki wskazujące na malejącą liczbę chorób zawodowych wynikają z uwzględnienia jedynie pracujących na podstawie umowy o pracę. Nie obejmują one zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych, których nie dotyczy obowiązek poddawania się badaniom profilaktycznym. „A chodzi o miliony ludzi” – podkreślił przewodniczący ROP poseł **Janusz Śniadek**. Mówiono również o konieczności zagwarantowania wysokiej jakości badania wstępnego, a także szczepień grup narażonych np. na boreliozę. Wskazywano również na potrzebę zmian legislacyjnych w tym zakresie. Pozytywnie oceniono ewoluowanie medycyny pracy w kierunku profilaktyki zdrowia pracownika.

Stanowisko w tej sprawie Rada przyjmie na następnym posiedzeniu.

Rada przyjęła stanowisko w sprawie programu działania Państwowej Inspekcji Pracy w 2017 r. Rada pozytywnie oceniła program zwracając uwagę, że priorytety działalności i hierarchia zadań zostały rzetelnie dobrane i udokumentowane. Wysoko oceniła również

działalność prewencyjno-promocyjną prowadzoną przez PIP. Wskazała również na potrzebę zapewnienia Inspekcji Pracy skutecznego działania poprzez zmiany prawne (dotyczące m.in. uproszczenia procedur kontroli) oraz wzmocnienie finansowe i kadrowe.

Rada pozytywnie zaopiniowała wniosek marszałka Sejmu dotyczący zamiaru odwołania Zbigniewa Ryfki ze stanowiska zastępcy głównego inspektora pracy w związku ze złożoną rezygnacją, uzasadnioną względami rodzinnymi i osobistymi. Negatywnie zaopiniowała wniosek marszałka Sejmu dotyczący zamiaru powołania Dariusza Mińkowskiego na stanowisko zastępcy głównego inspektora pracy.

Rada negatywnie zaopiniowała wnioski głównego inspektora pracy dotyczący zamiaru odwołania Małgorzaty Porazyńskiej ze stanowiska okręgowego inspektora pracy w Bydgoszczy oraz Mariana Szyszko ze stanowiska okręgowego inspektora pracy w Szczecinie.